

HOSPODAR (121) *sb m*

hospodar (120), **ospodar** (1); hospodar : ospodar *LibLeg* (101 : 1).

Oba o jasne; -år (3) *BielKron* (2), *OrzRozm*; -ar (1) *OrzQuin*. ◇ -ar-.

sg N hospodår (48). ◇ *G* hospodara (30). ◇ *D* hospodarowi (5), hospodaru (5); -owi *ActReg*; -owi : -u *LibLeg* (4 : 5). ◇ *A* hospodara (6). ◇ *I* hospodar(e)m (15). ◇ *V* hospodaru (4). ◇ *pl N* hospodarowie (1). ◇ *G* hospodar(o)w (1). ◇ *A* hospodary (1). ◇ *I* hospodarmi (2), hospodary (2); -mi *OrzQuin*; -mi : -y *LibLeg* (1 : 2). *skrót* hos. (1).

Sł stp, Cn brak, Linde XVII(XVIII) – XVIII w.

rus. Władca, panujący, monarcha (koronowany a. niekoronowany); przywódca, pan (121) : y obaczywfy go ysz on wyaczey sprzyaye Czeřarzewy Tureczkiemv, nyfzly nam chrzeřcyanom yony fziå wfbvrzili nany dwa albo trzi kroc s ynfzemy hospodary *LibLeg* 6/190v, 6/191.

Wyrażenie: »hospodar chrzeřcijański« (2): thako abi bili rencze y schablye na przeczyw poganyfkyey glowye y poganiſkyey rancze bi bily hořpodarowye chrzeřczyyanſczy weřpolek *LibLeg* 11/166, 11/166.

Szereg: »hospodar albo (ani) mocarz (to jest ksiåżę)« (2): rzecz to wam łamá pokaże/ iż niemoże być włafnie wezwány żaden Hořpodår åni Mocarz/ to ieřt/ Kſiåżę Królem: przeto/ iż kożdę Hořpodårřtwo y Kſiåřtwo/ fzczyra niewola ieřt *OrzQuin* P, O4v.

a. Ksiåżę, wojewoda Mołdawii i Wołozczyzny (116) : A o pokuczka zyemyå nyemamy y zyemya nařza nygdy wřpomynacz na vyeky vyeczne, any then kthoř kolvyek bandzie po nařř Hospodarem wzyemy Mołdawfkiey *LibLeg* 6/159; abi v m raczily vidacz thi řdraycze nařche y ynfche lotri abi nyeczynyli flořczy wzyemy wařchej y nařchey wyecznej abi nye mnyemaly Ořpodari yak mnyemaly do tego czaffv abi ynfchich nyefdradzaly M Kroliv *LibLeg* 10/125; Theřch mylořczywi Krolyv řchliřchelyfmi yřch ma bicz then Czawřch v Hořpodara. abi yemv rořkazał gothowacz řfy na Voyne *LibLeg* 11/184; Theřch mylořczywi Krolyv hořpodar nařch rořkazał řzye řkarzicz na Małchyea na Sidaczowfkyego ſtharořtha. *LibLeg* 11/184v, 6/190v [2 r.], 191, 10/125, 11/44, 166 (66).

W połączniu z imieniem włafnym [hospodar + imię (20), imię + hospodar (1)] (21): Czeřarz rychlo zasyå nyewroczył, by nyezewřzem zyemye zepřzował, any dokonał, y ořthavywřzy nam thego Hospodara Stephana Woyewodař Thv my yego ſchanowaly jako pana *LibLeg* 6/190v; A hořpodar nařch Ilyafch Woyewoda thakyeřch chce prziffyancz Wařchey Kro. mczi jako rodzyczyel yego nyebořczik Pyotr Woyewoda prziffyegał pod Choczymyem. *LibLeg* 11/183v, 11/162v [2 r.], 163, 165v [3 r.], 166 [3 r.], 184v (20); *StryjKron* 777.

W połączniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej lub z G sg rzeczownika ziemia plus przymiotnik od tej nazwy [hospodar + przymiotnik (16), ziemia + przymiotnik + hospodar (3)] (19): bo niegdi biwaly lařkawy knyazowie Mořkyewfci na hořpodari mołdawfkie *LibLeg* 11/60, 6/158, 190, 11/96, 156v, 162, 164v; *OrzRozm* Mv; *OrzQuin* Z4; *PapřPan* Ff; Tegoř czaffu Iwonia Hořpodar Wołofki/ [...] był od řwoich Turkom wydány/ y ná cztery częřci rořtårgány/ iego głowę widziałem [...] przybitå ná wrociech w Bukoreřtu Stołecznyem Mieřcie Hořpodarå Multanřkiego Alexandrå *StryjKron* 777, 672; themuřz Krolowi Wołofki Hořpodar choragiew podnogi kladł *PapřUp* C2v, H4; *ActReg* 120, 121 [2 r.], 122.

W charakterystycznych połączeniach: hospodar moj (50), nasz (6), twój (9).

*Zestawienie: »hospodar jego miłość« [szyk 2 : 2] (4): *LibLeg* 10/154v; Baczyć tedy może Hospodar IM jakim vmysłem tosię przez KIM działa *ActReg* 121, 121 [2 r.].*

b. Wielki książę (kniaź) moskiewski (2) : Połufzeńftwo tákie vnich [*w księstwie moskiewskim*] gdy komu Hołpodar każe sobie gárdło vrznąć/ vczyni to wneth. *BielKron* 429.

Wyrażenie: »hospodar wielki« (1): także y w wątpliwych rzeczach [ludzie o kniaziu moskiewskim] mówią: Bog wie á Hołpodar wielki. BielKron 429.

c. Król polski (3) :

*Wyrażenia: »wielki hospodar chrześcijański« (2): ROłkanye [!] hołpodara moyego Ilyafcha Voyeowodi fína pyotra Voyewodi nyebołfczika naprzod kv ye⁸⁰ Kro. mczu wyelkyemv hołpodarv chrzełczyanskiemu. *LibLeg* 11/165v, 11/168v.*

*»miłościwy hospodar« (1): [do króla polskiego] Bo miłófcziwy Hołpodarv sthem nyeprzyacziem Chrzełczyanfkyem nyemoglysmy sobye zyemyae obronycz nyyako *LibLeg* 6/191.*

Cf GOSPODARZ

KN